

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHÉ INZAKE ONTHEFFING OP BASIS VAN HOOFDSTUK 3 VAN DE WET NATUURBESCHERMING (WNB)

Ontheffinghouder	:	Woonservice
Activiteit	:	Sloop en nieuwbouw van woningen
Locatie	:	Melkweg 9-11 en 17-19 in Klijndijk, gemeente Borger-Odoorn

Deze ontheffing wordt verleend voor de periode vanaf het moment van afgifte tot en met 1 maart 2027.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een ontheffing te verlenen aan Woonservice voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 en lid 4 en artikel 2.5, lid 2 en lid 4 van de Wnb waar het gaat om het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen alsmede het opzettelijk verstoren van de huismus (*Passer domesticus*) en gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorschriften:

1. Algemene voorschriften

- 1.1 De ontheffing wordt slechts voor de hierboven beschreven verbodsbepalingen en genoemde soorten verleend.
- 1.2 Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- 1.3 De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4 Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- 1.5 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 1.6 De ontheffinghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar yth@drenthe.nl onder vermelding van het zaaknummer.

2. Specifieke voorschriften

- 2.1 Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan Melkweg 9-11 en 17-19 in Klijndijk, van AKTB Buro Bakker, d.d. 28 juli 2022, behorend bij dit besluit.
- 2.2 Kleine wijzigingen in de uitvoering van het project en de hieronder genoemde voorschriften kunnen doorgevoerd worden na afstemming met de ecooloog en in overleg met het

- bevoegd gezag c.q. toezichthouder en dienen minimaal ecologisch gelijkwaardig te zijn aan de in de aanvraag voorgestelde werkwijze.
- 2.3 Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden dient door een ecologische deskundige op het gebied van de aangetroffen beschermde soorten vastgesteld te zijn dat er geen beschermde diersoorten in de te renoveren woningen aanwezig zijn alsmede dat de zorgplicht nageleefd wordt.
- 2.4 De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name ook de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.
- 2.5 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. Uit dit logboek dient aantoonbaar te blijken wanneer en op welke wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek dient op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren en is beschikbaar ter inzage voor het bevoegd gezag.
- 2.6 Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de nest- en/of verblijfplaatsen ongeschikt te worden gemaakt onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus en vleermuissoorten. Het ongeschikt maken van woningen dient uitsluitend plaats te vinden voorafgaand aan de uitvoering van de renovatie of sloopwerkzaamheden. Hierbij dient voorkomen te worden dat nest- en verblijfplaatsen onnodig ongeschikt gemaakt worden c.q. natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na het betreffende voortplantings- of winterseizoen plaatsvinden. De planning dient uit te sluiten dat ten gevolge van het ongeschikt maken een broed-, kraam-, paar- of winterseizoen voor een soort onnodig verloren gaat.
- 2.7 Tijdens de werkzaamheden dient zoveel mogelijk rekening gehouden te worden met de kwetsbare periodes van vleermuizen en het broedseizoen van vogels. De exacte timing van de werkzaamheden is afhankelijk van meteorologische omstandigheden en dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus en de gewone dwergvleermuis. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het ecologisch logboek en binnen 24 uur schriftelijk te worden gecommuniceerd met het bevoegd gezag, naar vth@drenthe.nl.
- 2.8 Tijdens de werkzaamheden dient er altijd rekening te worden gehouden met het gebruik van kunstmatige verlichting in de schemer- en nachtperiode, zowel in de renovatie- c.q. aanlegfase als in de gebruikersfase. Nest- en verblijfplaatsen van beschermde soorten mogen niet aangeschenen worden, alsmede ter voorkoming van het onderbreken van een vliegroute of een foerageergebied (wel of niet essentieel) ten behoeve van vleermuizen.

Huisumus

- 2.9 De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de huismus (broedseizoen en periodes van vorst). Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus. Indien de werkzaamheden niet buiten het kwetsbare seizoen van de huismus uitgevoerd kunnen worden, dienen de woningen voorafgaand aan het broedseizoen van de huismus natuurvrij te worden gemaakt onder ecologische begeleiding. Op die manier vindt er geen verstoring van de huismus plaats ten tijde van het broedseizoen.
- 2.10 Er zijn vier externe, duurzame nestkasten voor de huismus opgehangen bij de Goedkoopstraat 11 en Goedkoopstraat 16 conform het Activiteitenplan Melkweg 9-11 en 17-19 in Klijdijk, van AKTB Buro Bakker, d.d. 28 juli 2022, behorend bij dit besluit. Deze kasten dienen te zijn geplaatst conform het meest recente Kennisdocument Huismus van BIJ12 alsmede op aanwijzing van een ecologisch deskundige. Ook dienen er in de omgeving van deze nestkasten

(<50 meter) voldoende schuil- en foerageermogelijkheden te zijn voor de huismus. Indien men de externe huismuskasten wilt verwijderen, dient dit pas te gebeuren nadat de permanente mitigatie een jaar is gerealiseerd.

- 2.11 Tijdens de nieuwbouwfase en ter permanente mitigatie dient er verhoogd vogelschoot aan de voor- en achterzijde van de daken (op de derde panlat) aangebracht te worden, zodat huismussen hun nest kunnen bouwen hieronder. Om te voorkomen dat huismussen de isolatieplaten kunnen aantasten dienen de isolatieplaten bedekt te worden met een dun stukje plaathout. Als tweede optie mag er pas gebruik worden gemaakt van inbouw nestkasten. Er dienen dan twee nestkasten per kopgevel ingebouwd te worden. Dit dient een inbouwkast te zijn van Unitura (HMP2) of een inbouwkast voor huismussen van vergelijkbare kwaliteit. Deze inbouwkasten dienen geplaatst te worden conform het meest recente Kennisdocument Huismus van BIJ12 alsmede op aanwijzing van een ecologisch deskundige plaats te vinden.
- 2.12 Bij de ontwikkelingen dient het bestaande groen zo veel mogelijk gehandhaafd te blijven, of worden er nieuwe, bij voorkeur inheemse, dichte hagen aangeplant van minimaal 1.70 meter hoogte als erfafscheiding om ervoor te zorgen dat er voldoende schuilmogelijkheden in de tuinen aanwezig blijven. Hiermee blijft de functionele leefomgeving van de nestplaatsen in stand.

Gewone dwergvleermuis

- 2.13 De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Indien de werkzaamheden niet buiten het kwetsbare seizoen van de gewone dwergvleermuis uitgevoerd kunnen worden, dienen de woningen voorafgaand aan het kwetsbare seizoen ongeschikt gemaakt te worden onder ecologische begeleiding, zodat er geen verstoring (of doding) plaatsvindt van de gewone dwergvleermuis tijdens de uitvoering van de sloopwerkzaamheden.
- 2.14 Voor de gewone dwergvleermuis zijn op 7 februari 2022 in totaal zestien externe, duurzame vleermuiskasten opgehangen in de omgeving van de te slopen woningen, conform het Activiteitenplan Melkweg 9-11 en 17-19 in Klijndijk, van AKTB Buro Bakker, d.d. 28 juli 2022, behorend bij dit besluit en conform het meest recente Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis van BIJ12. Indien men de externe vleermuiskasten wilt verwijderen, dient dit pas te gebeuren nadat de permanente mitigatie een jaar is gerealiseerd.
- 2.15 In de kopgevels van de nieuwbouwwoningen dienen interne voorzieningen ingebouwd te worden voor de gewone dwergvleermuis. Alle kopgevels dienen voorzien te worden van een spouwmuur waarin een ruimte van ongeveer vier centimeter beschikbaar is voor vleermuizen. Deze ruimte wordt toegankelijk gemaakt voor vleermuizen door middel van drie open stootvoegen per kopgevel van 2,5 cm breed en vier à vijf 5 cm hoog. Gladde oppervlaktes en isolatiemateriaal aan de binnenzijde dienen te worden opgeruwd met houtwolcement of gripgaas, zodat vleermuizen grip behouden en niet vast komen te zitten in pluizend isolatiemateriaal. De stootvoegen dienen 2,5 cm breed te zijn zodat ook laatvliegers gebruik zouden kunnen maken van de nieuwe verblijfplaatsen. Als tweede optie dienen er pas tweemaal een geschakelde inbouwkast (VMPM2 + uitbreiding VMPM2u verkrijgbaar via Unitura) of iets van vergelijkbare kwaliteit en materiaal ingebouwd te worden, conform het gestelde in het Activiteitenplan Melkweg 9-11 en 17-19 in Klijndijk, van AKTB Buro Bakker, d.d. 28 juli 2022, behorend bij dit besluit.

3. Overige voorschriften

- 3.1 Een ecologisch deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend dient ten minste aanwezig of betrokken te zijn op de volgende momenten:
- bij het ongeschikt maken van het gebouw voor de huismus en de gewone dwergvleermuis voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden;
 - tijdens het aanbrengen of het bepalen van de exacte locaties van de alternatieve nest- en verblijfplaatsen op geschikte plekken op de projectlocatie;
 - bij het mogelijkerwijs verwijderen van bosschages c.q. vellen van bomen.
- 3.2 Het kan voorkomen dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren. In dat geval dient de ontheffinghouder, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

4. Zorgplicht

- 4.1 De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten beperkt of ongedaan gemaakt worden.
- 4.2 In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van vogels. De werkzaamheden dienen zoveel mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Mocht dit niet mogelijk zijn, dient een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied te controleren op in gebruik zijnde nesten. Als er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld tot na het broedseizoen. Het plangebied dient hierna te worden vrijgegeven door de ecologisch deskundige, nadat het laatste jong zelfstandig het nest heeft verlaten.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

A. Venekamp,
Teammanager Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Afschrift aan:

- ATKB Buro Bakker
- het College van Burgemeester en Wethouders van Borger-Odoorn (digitaal)

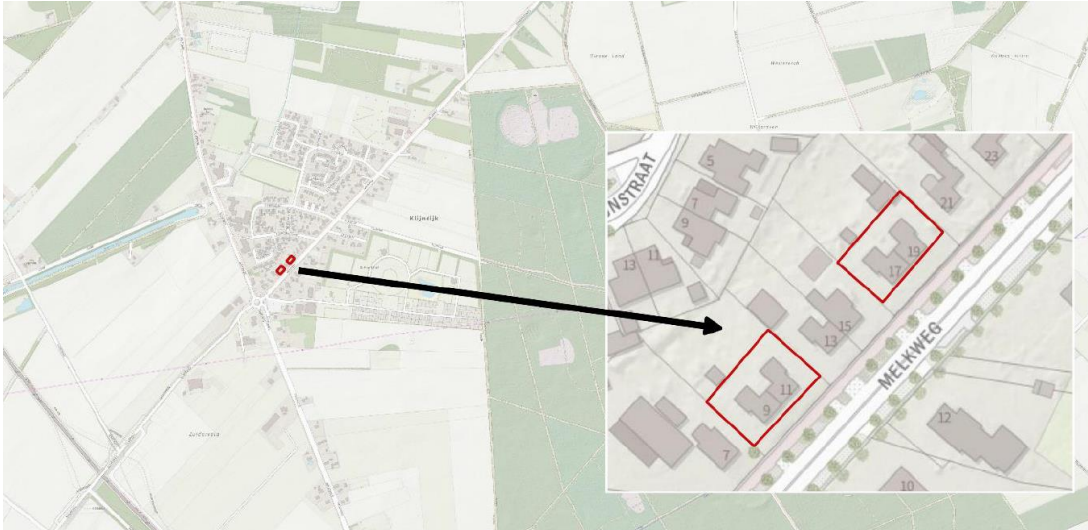
Bezwaar

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit definitieve besluit, kunnen binnen zes weken na de dag van verzending van dit besluit een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. Voor meer informatie over de bezwaarprocedure zie <http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften>.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 27 juli 2022 hebben wij een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wnb van AKTB Buro Bakker namens Woonservice (hierna ontheffinghouder). Het project betreft de sloop en nieuwbouw van woningen aan de Melkweg 9-11 en 17-19 in Klijndijk, in de gemeente Borger-Odoorn. De ontheffinghouder heeft een ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 en 4 en artikel 3.5, lid 2 en lid 4, van de Wnb voor de volgende soorten: de huismus (*Passer domesticus*) en de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

Figuur 1: kaart van het plangebied; met in rood omlijnd waar de sloop en nieuwbouw gaat plaatsvinden, aan de Melkweg 9-11 en 17-19 in Klijndijk, in de gemeente Borger-Odoorn (bron: Activiteitenplan Melkweg 9-11 en 17-19 in Klijndijk, van AKTB Buro Bakker, d.d. 28 juli 2022).

2. Wettelijk kader

2.1 Vogelrichtlijn

De huismus is een beschermde inheemse vogelsoort als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

- Op grond van artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Het nest van een vogel, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is de plaats die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen, voor zover het geen nestvlieder betreft. Tevens de inhoud en de functionele omgeving van het nest dienen te worden beschermd voor zover het broedsucces hiervan afhankelijk is. Artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Nesten van de huismus zijn op basis van vaste jurisprudentie bovendien jaarrond beschermd. Dit houdt in dat ook buiten het broedseizoen de nesten beschermd zijn en niet mogen worden vernield of weggehaald.

2.2 *Habitatrichtlijn, bijlage II van verdrag van Bern en Bijlage I van verdrag van Bonn*

De gewone dwergvleermuis is een beschermde inheemse zoogdiersoort als bedoeld in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, en bijlage II van het verdrag van Bern en is zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5 lid 2 van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is het verboden om de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 3.5 lid 4 van de Wnb vallen o.a. kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven maar ook essentiële vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van de voortplantingsplaats of rustplaats worden hieronder gerekend. Tijdelijke, seizoensgebonden verblijfplaatsen als holen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd door artikel 3.5 lid 4 van de Wnb.

Naast artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is ontheffing gevraagd voor artikel 3.5 lid 2 van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van mogelijk opzettelijke verstoring van de gewone dwergvleermuis. Om die reden is er ontheffing noodzakelijk van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.5, lid 2, van de Wnb.

2.3 *Beoordelingsgronden ontheffing verlening*

Op grond van artikel 1.10, lid 3, van de Wnb dienen wij bij het afgeven van een ontheffing op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de ontheffing anders vorm te geven.

Daarnaast blijkt uit de relevante wet- en regelgeving dat de aangevraagde ontheffing alleen kan worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de ontheffing aangevraagd wordt onder een aangewezen belang en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De ontheffinghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikel 3.3, lid 4, en art. 3.8, lid 5 van de Wnb.

3. **Overwegingen**

Woonservice heeft het voornemen om vier woningen te slopen. Het betreft twee twee-onder-een-kapwoningen aan de Melkweg 9-11 en Melkweg 17-19 in Klijndijk. Drie woningen zijn reeds onbewoond. De laatste woning komt waarschijnlijk vanaf oktober/november 2022 leeg te staan. De sloop zal dan zo spoedig mogelijk (waarschijnlijk in het voorjaar van 2023) worden uitgevoerd, nadat de woningen vooraf natuurvrij zijn gemaakt onder ecologische begeleiding.

Uitgevoerd onderzoek

Voor deze werkzaamheden is in het voorjaar van 2021 een quickscan Wnb uitgevoerd door AKTB Buro Bakker om te beoordelen in hoeverre de woningen geschikt kunnen zijn voor beschermde soorten fauna (zowel bureaustudie als veldbezoek in 2021). Uit deze quickscan is naar voren gekomen dat de aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten (huismus) en vleermuizen niet volledig konden worden uitgesloten. In 2021 en 2022 is daarom een vervolgonderzoek uitgevoerd om deze soorten in beeld te brengen. Er is toen eveneens onderzoek gedaan naar categorie 5 vogelsoorten alsmede is de steenmarter meegenomen in dit onderzoek. Na de afronding van het aanvullend onderzoek zijn twee nestplaatsen van de huismus en twee verblijfplaatsen van de gewone

dwergvleermuis aangetroffen. Het aanvullend onderzoek is conform het Kennisdocument Huismus van BIJ12 uitgevoerd en volgens het Vleermuisprotocol 2021.

Natuurvrij maken

Nadat de ontheffing is verleend, kunnen de woningen pas natuurvrij gemaakt worden. Dit borgt namelijk dat er geen dieren meer aanwezig zijn in de woningen wanneer de sloop aanvangt.

De meeste geschikte nestlocaties van de huismus bevinden zich onder de eerste rij pannen van de daken. Mogelijk zijn er ook openingen onder gevelpannen of bij dakramen. Deze kunnen ongeschikt gemaakt worden door hieronder borstels, hout of gaas te plaatsen en dient op aanwijzing van en/of onder ecologische begeleiding plaats te vinden door een ter zake kundige ecooloog.

Bij werkzaamheden in de winter, zoals de planning reeds is, hoeven de woningen niet natuurvrij te worden gemaakt voor huismussen gezien deze in de winter niet broeden. Er kan alleen niet natuurvrij worden gemaakt in de vorstperiode, gezien de huismussen de daken dan mogelijk gebruik maken als schuilplaats.

Een manier om de woningen ongeschikt te maken voor vleermuizen, is het plaatsen van exclusion flaps. Het ongeschikt maken met exclusion flaps bij de geschikte invlieglocaties zorgt ervoor dat vleermuizen wel uit de verblijfplaatsen kunnen vliegen, maar er niet meer terug in. Om te zorgen dat de vleermuis gebruik maakt van de flap, kan de rest van de ruimte worden dichtgemaakt met vulschuim. Ook andere gaten en kieren die niet in gebruik zijn als invliegopening voor een verblijfplaats, maar wel potentieel gebruikt kunnen worden, dienen te worden dichtgemaakt met vulschuim of spouwborstels. Dit mag alleen onder ecologische begeleiding gedaan worden door een ter zake kundige ecooloog. De sloop wordt uitgevoerd in de minst kwetsbare periodes voor de aanwezige beschermde soorten. De woningen zijn naar verwachting vanaf november 2022 allemaal leeg en beschikbaar voor de sloopwerkzaamheden. Voor de aangetroffen beschermde soorten is oktober de minst kwetsbare periode om de sloop uit te voeren. Het is na het broedseizoen van de huismus en voor de overwintering van de gewone dwergvleermuis. In oktober zijn vleermuizen nog in staat om zich te verplaatsen naar een andere locatie. Als de sloop in november of later kan worden uitgevoerd, dan zullen de woningen in oktober eerst 'natuurvrij' dienen te worden gemaakt onder ecologische begeleiding.

Tijdelijke compensatie

Huisumus

Voor de huismus zijn op 30 juni 2022 in totaal vier nestkasten van het type HMT1 geplaatst aan woningen in de omgeving van het plangebied. De nestkasten zijn geplaatst op de volgende adressen:

- Goedkoopstraat 11: twee nestkasten
- Goedkoopstraat 16: twee nestkasten

De kasten zijn opgehangen conform de vereisten uit het meest recente Kennisdocument van de huismus betreffende BIJ12. Dit houdt in op een minimale hoogte van drie meter, niet op zuidelijk of op het westen georiënteerde gevels en met een minimale afstand tussen de kasten van 50 cm.

Gewone dwergvleermuis

Voor de gewone dwergvleermuis zijn op 7 februari 2022 in totaal zestien kleine, platte vleermuiskasten (type ANS-1 en ANS-1/2) opgehangen in de omgeving van de te slopen woningen. De vleermuiskasten zijn op de volgende adressen opgehangen:

- Goedkoopstraat 14: twee kasten type ANS-1
- Goedkoopstraat 6: twee kasten type ANS-1
- Goedkoopstraat 10: twee kasten type ANS-1/2
- Visserstraat 16: twee kasten type ANS-1/2
- Visserstraat 12: twee kasten type ANS-1/2
- Visserstraat 10: twee kasten type ANS-1/2

- Visserstraat 8: twee kasten type ANS-1/2
- Visserstraat 4: twee kasten type ANS-1/2

De vleermuiskasten zijn op minimaal vier meter hoogte gehangen aan de kopgevels van de woningen, op een locatie met een vrije in- en uitvliegroute. De minimale afstand tussen twee kasten bedraagt 1,5 meter. Voor de bevestiging zijn rvs-schroeven en bouten gebruikt. De vleermuiskasten hangen vooral op het zuiden en westen. Een paar kasten hangen op het oosten. Door de variatie in geveloriëntatie is er een variatie in gebruiksmogelijkheden aangebracht, zodat voor alle weersomstandigheden gunstige omstandigheden worden aangeboden. De gebruikte kasten kunnen ook onder milde, winterse omstandigheden worden gebruikt als verblijfplaats.

Permanente mitigatie

Huismus

De nieuwbouw is vergelijkbaar met de huidige woningen en is opnieuw voorzien van een zadeldak met een pannengedekt dak. De daken van de nieuwbouwwoningen worden toegankelijk gemaakt voor huismussen door vogelschroot op de derde panlat te plaatsen. Dit wordt aan de voor- en achterzijde van de daken gedaan. Om te voorkomen dat huismussen de isolatieplaten kunnen aantasten raden we aan de isolatieplaten te bedekken met een dun stukje plaathout.

Als tweede optie, indien het niet mogelijk is om de daken geschikt te maken voor de huismus, dan dienen er per kopgevel twee nestkasten, in totaal op acht locaties, ingebouwd te worden. Dit zijn vier locaties meer dan minimaal benodigd is, omdat de huismussen nu nog onder het dak broeden, en door de veranderende locaties meer mogelijkheden nodig hebben. Een geschikte kast om in te bouwen is de HMP2 inbouwkast van Unitura. De kasten dienen op minimaal vier meter hoogte te worden ingebouwd, conform het gestelde in het Activiteitenplan Melkweg 9-11 en 17-19 in Klijndijk, van AKTB Buro Bakker, d.d. 28 juli 2022, behorend bij dit besluit.

Bij de ontwikkelingen blijft het bestaande groen zo veel mogelijk gehandhaafd, of worden er nieuwe hagen aangeplant als erfafscheiding om er voor te zorgen dat er voldoende schuilmogelijkheden in de tuinen aanwezig blijven.

Gewone dwergvleermuis

In de kopgevels van de nieuwbouwwoningen worden voorzieningen ingebouwd voor vleermuizen. Alle kopgevels worden voorzien van een spouwmuur waarin een ruimte van ongeveer vier centimeter beschikbaar is voor vleermuizen. Deze ruimte wordt toegankelijk gemaakt door middel van drie open stootvoegen per kopgevel van 2,5 cm breed en vier tot vijf cm hoog. Gladde oppervlaktes en isolatiemateriaal aan de binnenzijde worden opgeruwd met houtwolcement of gripgaas, zodat vleermuizen grip hebben en niet vast komen te zitten in pluizend isolatiemateriaal. De stootvoegen dienen 2,5 cm breed te zijn zodat ook laatvliegers gebruik zouden kunnen maken van de nieuwe verblijfplaatsen.

Als tweede optie, indien blijkt dat de kopgevels niet geschikt gemaakt kunnen worden voor vleermuizen, mag pas ingezet worden dat er per kopgevel tweemaal een geschakelde inbouwkast (VMPPM2 + uitbreiding VMPPM2u, verkrijgbaar via Unitura of kasten van vergelijkbaar materiaal of kwaliteit) ingebouwd gaat worden. De afstand tussen de kasten dient minimaal 1,5 meter te zijn, met een minimale inbouwhoogte van vier meter. In totaal levert dit acht verblijfplaatsen op voor de gewone dwergvleermuis.

3.1 Alternatievenafweging

Het nul-alternatief is het niet slopen van de woningen. Dat levert een onwenselijke situatie op, met uiteindelijk grotere problemen tot gevolg, die kwaliteit en leefbaarheid van de woningen en bewoners gaat aantasten. De woningen zijn gebouwd in 1951. De woningen zijn slecht geïsoleerd en voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd. Het niet slopen van de woningen betekent dat de woningen

moeilijker in de verhuur zijn te krijgen en dat de doelstellingen om het gemiddelde energielabel naar B terug te brengen niet gehaald wordt. Inmiddels gaat de wetgeving verder en werkt Woonservice toe naar het Europese/landelijke einddoel: een CO₂-arme samenleving in 2050.

De enige alternatieve oplossing is om de woningen grootschalig te renoveren. Bij grootschalige renovatie zullen ook de aangetroffen verblijfplaatsen verloren gaan. De woningen hebben als strategie sloop en nieuwbouw gekregen in de Wensportefeuille vanwege de eisen van deze tijd vanuit technisch, functioneel en energetisch oogpunt. Deze woningen hebben niet de plattegrond en niet de bouwtechnische eigenschappen om betaalbaar te verduurzamen richting de energie neutrale woningvoorraad. De woningen voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd. De kosten om de woningen CO₂ neutraal te maken, wegen niet op tegen de nieuwbouwkosten waarbij de woningen weer 50 jaar mee kunnen gaan. Het project is locatiegebonden. Daarom zijn alternatieve locaties niet aan de orde. Er is geen reëel alternatief voor de uitvoering van de sloopwerkzaamheden. Er wordt al optimaal rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten. Dit gebeurt op de volgende manieren:

- Er wordt gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol en onder ecologische begeleiding
- Er wordt voor de soorten een ecologische plus gerealiseerd.
- Er zijn tijdig alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd voor de soorten.
- De sloopwerkzaamheden vinden buiten de kwetsbare periode plaats van huismus en gewone dwergvleermuis.

3.2 *Belangenafweging*

De ontheffinghouder geeft in de aanvraag aan te werken in het belang van de volksgezondheid, genoemd in artikel 3.3, lid 4, sub b van de Wnb. Daarnaast wordt aangegeven te werken in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid, of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten, genoemd in artikel 3.8, lid 5, sub b van de Wnb.

Volksgezondheid of openbare veiligheid (of andere dwingende redenen van groot openbaar belang)

Alle woningen van woningcorporaties dienen gemiddeld energielabel B te hebben. Dit is het gevolg van bindende afspraken tussen provincies en woningcorporaties. De sloop van de oude woningen en het realiseren van duurzame CO₂ neutrale woningen zal bijdragen aan deze doelstelling en aan de verduurzaming van het woningbestand van Woonservice. De maatregelen komen voort uit het Energieconvenant dat in 2012 is gepresenteerd door de Minister van Binnenlandse Zaken. Hierin is vastgelegd dat de woningbouwsector aanzienlijk moet bezuinigen op het gebouwgebonden energieverbruik. Het uitgangspunt van het Energieconvenant is dat in 2020 alle woningen een gemiddelde Energie Index van 1,25 hebben (gemiddeld energielabel B) (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2012). Ook Woonservice heeft zich hieraan geconformeerd. Door de isolerende maatregelen van de duurzame woningen kan zuiniger worden gestookt, wat leidt tot minder verbruik van fossiele brandstoffen, waardoor de uitstoot van CO₂ wordt gereduceerd. De huidige woningen zijn sterk verouderd en voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn onderdeel van een grotere gebiedsopgave in het woningenbestand van Woonservice in Klijndijk, die de komende jaren zal spelen. Woonservice heeft 46 woningen in Klijndijk, waarvan twee in de verkoopvijver zijn opgenomen en er twaalf woningen op door exploiteren staan. De overige 32 woningen hebben de strategie sloop en nieuwbouw. De gehele strategie is om het woningbezit in Klijndijk in aantallen gelijk te houden. De woningen die als strategie sloop/nieuwbouw hebben gekregen in de wensportefeuille, is vanwege de eisen van deze tijd vanuit technisch, functioneel en energetisch oogpunt.

Ter bescherming van wilde flora en fauna

Huismus

Tijdens het nader onderzoek zijn twee nesten van huismussen vastgesteld bij de woningen. Na afloop van het project zijn alle daken van de vier nieuwbouwwoningen in potentie geschikt voor de huismus om tot broeden te komen, of zijn in totaal acht huismusnestkasten ingebouwd. Hiermee gaan wij er vanuit dat er in ruime mate alternatieve nestgelegenheid wordt gecreëerd voor tenminste twee nesten, maar mogelijk meer.

Gewone dwergvleermuis

Tijdens het nader onderzoek zijn twee kleine verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Na afloop van het project worden deze verblijfplaatsen ruimschoots gecompenseerd door de volledige spouw van alle vier kopgevels geschikt te maken, of als alternatief achtmaal vleermuiskasten in te bouwen in de kopgevels. In de huidige situatie is onbekend of de spouw geschikt is (mogelijk is isolatiemateriaal (deels) aanwezig). Hierdoor biedt de nieuwe situatie mogelijk betere omstandigheden dan de oude situatie. Daarnaast wordt ervoor gezorgd dat ook andere soorten, zoals bijvoorbeeld de laatvlieger, gebruik kunnen maken van de nieuwe verblijfplaatsen.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. De genoemde belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde beschermde soorten te rechtvaardigen.

3.3 *Staat van instandhouding*

Huismus

De landelijke staat van instandhouding van de huismus is beoordeeld als matig ongunstig waar het gaat om populatie en verspreiding. Het leefgebied en toekomstperspectief van de huismus is wel gunstig (www.sovon.nl). Uit de Vogel- en Habitatrichtlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat de landelijke populatie broedparen wordt geschat op 600.000-1.000.000. De laatste jaren vertoont de populatie in Drenthe een kleine toename (www.sovon.nl).

Tijdens de omgevingscheck zijn 43 nesten van huismussen gevonden in de omgeving van de te slopen woningen. Er is een gezonde populatie huismussen aanwezig in Klijndijk. Door de sloop van de woningen zullen er twee nesten verdwijnen. Doordat men buiten de kwetsbare broedperiode gaat slopen, worden directe, negatieve effecten voorkomen. In de omgeving van de te slopen woningen is een gezonde populatie huismussen aanwezig, die goed in staat is om het tijdelijk verlies van twee nesten op te vangen. Met het aanbrengen van voor huismus geschikte ruimte onder de daken van de nieuwbouw, is er in de nieuwe situatie voldoende alternatieve nestgelegenheid voor de huismus aanwezig. De verwachting is dat de huismus vanuit de omgeving de nieuwbouwwoningen snel weet te vinden. Daarnaast blijft er groen aanwezig wat de functionele leefomgeving van de nesten handhaaft.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemeen voorkomende vleermuisensoort. De populatie wordt geschat op 300.000 tot 600.000 individuen (Ottenburg & Van Swaay, red., 2014). Uit Adams et. al (2019) blijkt dat het verspreidingsgebied van de gewone dwergvleermuis gunstig is, maar dat (de trend van) de staat van instandhouding onbekend is.

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland met een ruime verspreiding over het gehele land. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (<http://minlnv.nederlandsesoorten.nl/>, geraadpleegd juli 2022). De landelijke staat van instandhouding is thans niet bedreigd (www.zoogdiervereniging.nl). Tijdens de omgevingscheck zijn meerdere verblijfplaatsen in buurt van het plangebied aangetroffen. Nabij het plangebied is een kraam-verblijfplaats aanwezig. Daarnaast zijn ook diverse kleine zomer- en/of paarverblijfplaatsen aanwezig.

In Klijndijk is sprake van de aanwezigheid van een netwerk van diverse soorten verblijfplaatsen. De lokale staat van instandhouding in Klijndijk lijkt daarmee stabiel. Er wordt gewerkt buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis en er zijn tijdig tijdelijke alternatieven opgehangen. Met deze alternatieven kan het tijdelijke verlies van de twee verblijfplaatsen worden opgevangen. Na de werkzaamheden zijn er in de nieuwe woningen alternatieve, permanente voorzieningen beschikbaar die geschikt zijn voor gewone dwergvleermuis en mogelijk ook voor andere soorten vleermuizen. Met deze maatregelen is sprake van een toename van de verblijfsmogelijkheden in het plangebied en omgeving. Dit draagt bij aan duurzame instandhouding van de populatie gewone dwergvleermuizen in Klijndijk, en komt mogelijkerwijs ook ten goede aan die van andere vleermuissoorten.

Dat de staat van instandhouding als onbekend en matig ongunstig wordt beoordeeld voor zowel de huismus als gewone dwergvleermuis, heeft te maken met de grote hoeveelheid aan verduurzamings- en onderhoudsprojecten die tegenwoordig uitgevoerd worden en wat effect heeft op gebouw-bewonende (beschermde) soorten. De verwachting is dat hierbij veel nest- en verblijfplaatsen verloren gaan en waarschijnlijk ook vleermuizen (en huismussen) de dood door vinden.

Door het onder gunstige omstandigheden natuurvrij maken van de woningen, het realiseren van alternatieve voorzieningen en de beschikbaarheid van alternatieve nest- en verblijfplaatsen in de directe omgeving van het projectgebied de komende jaren, tijdens en na de uitvoering, blijft de lokale staat van instandhouding van de gebouw-bewonende soorten stabiel c.q. gegarandeerd. Negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de huismus en gewone dwergvleermuis worden daarom niet verwacht.

3.4 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de ontheffinghouder de ontheffing heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Artikel 1.11 van de Wnb gebiedt een ieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Naast de zorgplicht dient de ontheffinghouder ook rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Een ecologisch deskundige op het gebied van de potentieel verwachte aanwezige vogelsoorten dient vast te stellen dat het broedseizoen voor de in het plangebied aanwezige soorten ten einde is.

4. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij ontheffing van de Wnb te verlenen. Aan deze ontheffing zijn de voorschriften verbonden zoals vermeld in het besluit.